

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 322/2025-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Náhradné vozidlo, s.r.o.**, Tolstého 1201/20, Žilina, zastúpeného ADVOKÁTI Müller & Dikoš, s.r.o. Tolstého 1201/20, Žilina, proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 42Cob/131/2023-195 z 25. februára 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 42Cob/131/2023-195 z 25. februára 2025 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 42Cob/131/2023-195 z 25. februára 2025 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Banskej Bystrici **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich advokátovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. mája 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom krajského súdu o jeho odvolaní v civilnom spore, v ktorom je žalobcom a žalovanou je poisťovňa podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o PZP“).

II.

2. Prevádzkou u žalovanej poisťovne vozidla bola spôsobená škoda na vozidle poškodeného, ktorý ho nechal opraviť v servise. Poškodený si preto 24. augusta 2021 od sťažovateľa prenajal náhradné vozidlo. Servis za opravu 16. septembra 2021 vystavil poškodenému faktúru splatnú do 30. septembra 2021, ktorú doručil žalovanej. Krycím listom žalovaná 30. septembra 2021 servisu potvrdila, že mu za túto opravu zaplatí. Servis 30. septembra 2021 vozidlo odovzdal poškodenému. Sťažovateľ od poškodeného za nájom náhradného vozidla od 24. augusta 2021 do 30. septembra 2021 žiadal zaplatiť 1 284 eur (poplatok za pristavenie 30 eur a denné nájomné 33 eur za 38 dní nájmu). Túto pohľadávku poškodený postúpil sťažovateľovi, ktorý ju žiadal zaplatiť od žalovanej poisťovne. Tá mu však zaplatila len 720 eur.

3. Zvyšných 564 eur si sťažovateľ proti poisťovni uplatnil žalobou, ktorej okresný súd v časti (102 eur) vyhovel a vo zvyšku (462 eur) ju zamietol, keďže nájomné za 14 dní od 17. do 30. septembra 2021 nie je škodou, ktorá vznikla v súvislosti s poškodením vozidla. Podľa okresného súdu si sťažovateľ mohol opravené vozidlo prevziať 16. septembra 2021, keď bola ukončená oprava. Neskoršie prevzatie nemožno pričítať žalovanej, keďže z hľadiska náhrady škody treba skúmať, či a v akom rozsahu bol nájom s ohľadom na okolnosti prípadu skutočne nutným dôsledkom poisťovej udalosti (R 7/92). K argumentácii sťažovateľa o uplatňovaní zádržného práva servisom k opravenému vozidlu do zaplattenia opravy uviedol, že vec možno podľa § 151s ods. 1 Občianskeho zákonníka zdržať len na zabezpečenie splatnej pohľadávky, no pohľadávka servisu splatná nebola. Okrem toho žalovanej nemožno pričítať ani čakanie na krycí list, keďže bolo na poškodenom, či za opravu zaplatí, alebo počká na úhradu žalovanou, ktorá po doručení faktúry musela vykonať šetrenie podľa § 11 ods. 6 a 7 zákona o PZP.

4. Proti tomuto rozsudku sa sťažovateľ odvolal. Uviedol, že poškodený musí komunikovať s poisťovňou, ktorá si kladie podmienky pre krytie škody určením servisov. Servisu sa poisťovňa zaväzuje zaplatiť za opravu krycím listom, za čo servis vydá poškodenému opravené vozidlo. Zo strany servisu nejde o uplatnenie zádržného práva, no protiprávnosť jeho konania vylučuje § 560 Občianskeho zákonníka, keďže medzi ním a poškodeným ide o synalagmatický záväzok. Sťažovateľ uviedol, že je nelogický záver, že poškodený si vozidlo mohol prevziať 16. septembra 2021, keďže to z ničoho nevyplývalo a túto skutočnosť mala preukazovať žalovaná. Nebolo však preukázané, že servis 16. septembra 2021 vyzval poškodeného na prevzatie vozidla alebo mu doručil faktúru. Podľa sťažovateľa by bolo v rozpore s dobrými mravmi, aby bol poškodený žiadaný o úhradu nákladov opravy vozidla, keď tieto majú byť kryté žalovanou.

5. Krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom rozsudok okresného súdu potvrdil. Uviedol, že okresný súd správne zistil, že vozidlo bolo opravené 16. septembra 2021, a sťažovateľ tak nepreukázal, že by si v tento deň poškodený nemohol vozidlo prevziať. Pritom nie je správna obrana sťažovateľa, že túto skutočnosť mala preukazovať žalovaná, keďže sťažovateľ mal preukázať dôvodnosť nájmu. Z faktúry vyplývalo ukončenie opravy vozidla, na čo poukazovala žalovaná v súvislosti s tvrdením o následnej neúčelnosti nájmu. Preto bolo na sťažovateľovi, aby svoje tvrdenia preukázal. To platí osobitne z dôvodu, že podľa § 15 ods. 1 zákona o PZP je poškodený povinný svoj nárok preukázať. Krajský súd dodal, že zmluvu so servisom mal

poškodený, a preto mohol od neho získať informáciu o oprave vozidla. Podľa krajského súdu krycí list poisťovne je dokladom pre servis a poškodeného o krytí nákladov poškodeného z PZP. Servis však ním nemôže podmieňovať vydanie opraveného vozidla, a ak by tak robil, šlo by o jeho protiprávne konanie, za ktoré by zodpovedal on, nie poisťovňa. Krajský súd uviedol, že so žalovanou dlhodobo spolupracujúci servis nemal dôvod pochybovať o tom, že mu žalovaná za opravu zaplatí, a preto jeho postup, ktorým viazal vydanie vozidla na vystavenie krycieho listu, nie je v súlade so zákonom. Pritom nie je podstatné, že škoda bola riešená servisom, ktorý vybrala žalovaná, keďže poškodený sa mohol informovať o stave opravy vozidla.

III.

6. Podľa sťažovateľa krajský súd rozhodol mylne a v rozpore s právnymi názormi rozhodnutí Krajského súdu v Žiline (9Co/107/2023, 4Cob/89/2022, 11Co/88/2023, 9Co/90/2024, 7Co/51/2024, 6Co/77/2023), Krajského súdu v Bratislave (3Cob/202/2020, 3Cob/86/2023, 3Cob/94/2023) a ústavného súdu (III. ÚS 602/2024, III. ÚS 476/2024), čím došlo k porušeniu princípu právnej istoty bez toho, aby krajský súd tento odklon zdôvodnil. Okrem toho krajský súd nesprávne rozdelil dôkazné bremeno v súvislosti s účelnosťou trvania nájmu. Sťažovateľ zastáva názor, že poškodený je od odovzdania poškodeného vozidla servisu zbavený možnosti ho užívať a nie je dôvod, aby preukazoval iné skutočnosti, napríklad či v čase vystavenia faktúry servisom disponoval peniazmi na zaplatenie opravy. Opak by bol v rozpore s účelom PZP, keďže rýchlosť šetrenia poistnej udalosti priamo ovplyvňuje dobu nájmu náhradného vozidla. Čakanie na krycí list tak spadá do sledu udalostí spojených so škodou, ktoré vymedzujú obdobie nároku na náhradu nákladov spojených s užívaním náhradného vozidla. Okrem toho zotrvanie vozidla poškodeného v servise bolo priamym a bezprostredným následkom škodovej udalosti.

7. Krajský súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že jeho rozhodnutie je odôvodnené a nie je svojvoľné. Zdôrazňuje, že rozhodovacia činnosť krajských súdov je rozdielna, keďže sú rozhodnutia aj v prospech právneho názoru sťažovateľa. Je toho názoru, že nie je dôvod vzťahovať záver rozhodnutí ústavného súdu (III. ÚS 602/2022 a III. ÚS 476/2024) na jeho vec, keďže sa vzťahujú na situáciu, keď na vozidle došlo k totálnej škode, keď dôvodnosť poskytovania náhradného vozidla zaniká poukázaním peňazí za zničené vozidlo poškodenému. V namietanom rozhodnutí dospel k záveru, že účelnosť nákladov na použitie náhradného vozidla zanikla ukončením opravy poškodeného vozidla. Poukazuje na § 4 ods. 2 písm. b) zákona o PZP, podľa ktorého má poistený z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou veci.

8. Žalovaná poisťovňa, v konaní o ústavnej sťažnosti zúčastnená osoba, uviedla, že rozsudok krajského súdu je správny a odôvodnený. Poukázala na to, že ústavný súd vo vzťahu k všeobecným súdom nie je nadriadeným súdom, nemá preskúmať správnosť ich rozhodnutí a zasiahnuť môže len vtedy, ak by ich závery boli neodôvodnené alebo arbitrárne. Sťažovateľ nepreukázal účelnosť nájmu náhradného vozidla po oprave poškodeného vozidla a mal preukazovať, že opravené vozidlo si nemohol prevziať (3MCdo/3/2015). Či už sťažovateľ so servisom nekomunikoval, nechcel sám za opravu zaplatiť alebo servis si nezákonne uplatnil zádržné právo, nemôže to ísť na jej ťarchu. Podľa poisťovne sa sťažovateľ snaží ústavný súd zasadiť do pozície ďalšej súdnej inštalácie.

Poist'ovňa tvrdí, že na vec sťažovateľa nie je dôvod aplikovať nález českého ústavného súdu (I. ÚS 2932/20), podľa ktorého doba nájmu, za ktorú možno žiadať náhradu, sa spravuje podľa doby nevyhnutnej opravy alebo obstarania náhrady. Do doby nájmu treba započítať napr. dobu vystaveniu posudku o škode a čas komunikácie s poisťovňou škodcu, nevyhnutnú dobu čakania na termín opravy, primeranú lehotu na rozhodnutie o tom, či sa škoda nahradí opravou, alebo obstaraním nového vozidla. Aké časové obdobia sú primerané, závisí od okolnosti jednotlivého prípadu.

IV.

9. Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou najmä z toho hľadiska, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené. Ústavný súd preskúmava len to, či zákony neboli vyložené spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 88/07). Rozhodnutie súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti.

10. Treba vychádzať z nikým nespochybnovanej argumentácie sťažovateľa, ktorej podstatou je to, že obdobnú otázku účelnosti nájmu náhradného vozidla pri oprave poškodeného vozidla krajské sudy ako odvolacie sudy riešia rozdielne. Prvá sťažovateľom zdôrazňovaná skupina rozhodnutí vychádza z toho, že bezprostredne po skončení opravy vozidla objednanej poškodeným nekončí účelnosť nájmu náhradného vozidla a nájom je dôvodný, až kým poisťovňa servisom krycím listom nepotvrdí, že za poškodeného zaplatí odplatu za opravu. Ústavnou sťažnosťou namietaný rozsudok krajského súdu vychádza z opačného stanoviska, ktorého podstatou je, že oprava je ukončená vystavením faktúry po oprave vozidla, keďže poškodenému nič nebráni, aby si opravené vozidlo zo servisov prevzal. Pritom je na ňom, či za opravu zaplatí a počká na preplatenie poisťovňou, alebo si inak vymôže odovzdanie opraveného vozidla servisom.

11. Tieto rozdielne právne posúdenia totožnej právnej otázky vychádzajú z toho, že prvý právny názor pracuje s bežnou obchodnou praxou opráv vozidiel hradených z PZP. Táto bežná obchodná prax bola potvrdená aj vo veci sťažovateľa vyjadrením servisom (čl. 59), ktorý potvrdil, že v deň ukončenia opravy vystavuje faktúru, ktorú zasiela poisťovni PZP, a ak je poisťovňa jeho zmluvným partnerom, opravené vozidlo vydá poškodenému bezodkladne po doručení krycieho listu poisťovne. Je zrejmé, že opomenutie zohľadnenia tejto bežnej obchodnej praxe servisom a poisťovne krajský súd v namietanom rozhodnutí vyplnil v súlade s argumentáciou poisťovne formuláciou povinnosti poškodeného. Podľa krajského súdu sa mal poškodený zaujímať o stav opravy vozidla a ak bola oprava skončená a bola vystavená faktúra, mal za ňu zaplatiť alebo si inak od servisov vymôcť vrátenie svojho vozidla tak, aby si nemusel prenajímať náhradné vozidlo. Tento prístup následne

rezultoval do formulácie povinnosti dôkazného bremena sťažovateľa, ktorý podľa krajského súdu mal preukazovať množstvo skutočností smerujúcich k záveru o tom, že nájom náhradného vozidla bol účelný.

12. S týmto prístupom pri rozdelení dôkazného bremena nemožno súhlasiť. Poškodený účelnosť trvania nájmu odôvodnil tým, že náhradné vozidlo mal prenajaté až dovtedy, pokiaľ mu servis neodovzdal opravené vozidlo. Skutočnosti podstatné pre posúdenie toho, že nájom náhradného vozidla po ukončení opravy – vystavení faktúry, bol neúčelný, mala tvrdiť a preukazovať žalovaná poisťovňa, keďže v prospech nej mali byť skutočnosti o tom, že sťažovateľovi nič nebránilo, aby si už opravené vozidlo prevzal predtým, ako vystavala krycí list. Bolo na žalovanej poisťovni tvrdiť a preukazovať skutočnosti rozhodné pre posúdenie toho, že ďalšie trvanie nájmu náhradného vozidla nebolo účelné.

13. I tieto skutočnosti však neboli pre posúdenie veci sťažovateľa rozhodujúce. Rozhodujúca bola dostatočne preukázaná bežná obchodná prax servisu a žalovanej poisťovne, ktorá spočíva v tom, že servis – zmluvný partner poisťovne, poškodeného o vykonaní opravy informuje a na prevzatie vozidla ho vyzýva až po doručení krycieho listu poisťovne. V takejto situácii je neudržateľná argumentácia krajského súdu o tom, že skutočnosti odôvodňujúce účelnosť trvania nájmu náhradného vozidla mal preukazovať poškodený. Poškodený účelnosť trvania nájmu preukázal potvrdením toho, že vozidlo mu bolo odovzdané až v deň doručenia krycieho listu poisťovne. Treba poukázať na to, že servis (čl. 14) potvrdil, že pod číslom špecifikovanej poisťovnej udalosti poškodené vozidlo prevzal 24. augusta 2021 a po ukončení opravy a doručení krycieho listu žalovanej poisťovne 30. septembra 2021 opravené vozidlo vydal poškodenému.

14. Z uvedeného tak vyplýva, že v dostatočne osvedčenej skutkovej situácii, ktorej podstatou bola bežná obchodná prax servisov a poisťovní, krajský súd sťažovateľa nesprávne zaťažil dôkazným bremenom o skutočnostiach, ktorých preukázanie bolo v prospech žalovanej poisťovne. Práve tento zjavne mylný (arbitrážny) právny názor namietaného rozhodnutia krajského súdu viedol k porušeniu ústavných práv sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Preto bolo ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovieť s tým, že namietaný rozsudok krajského súdu sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

15. Na okraj je potrebné vyjadriť sa k argumentácii žalovanej poisťovne o tom, že ústavný súd nemá preskúmať správnosť rozhodnutí všeobecných súdov a zasiahnuť môže len vtedy, ak by ich závery boli neodôvodnené alebo arbitrážne. Namietaný rozsudok krajského súdu bol riadne zdôvodnený, no v dôkazmi osvedčenej skutkovej situácii bol formulovaný zjavne mylný (arbitrážny) právny názor o rozdelení dôkazného bremena medzi sťažovateľom a žalovanou poisťovňou. Práve tento prístup krajského súdu viedol k tomu, že krajský súd formuloval celkom iný záver ako množstvo ďalších rozhodnutí krajských súdov v obdobných veciach. Ústavný súd si je vedomý potreby svojej zdržanlivosti vo vzťahu k formulácii názorov, ktoré sa týkajú výkladu podústavného práva. Nemá však uhýbať pri riešení otázok, ktorých zodpovedanie v dôsledku dovolacieho cenzu rozumne nemožno očakávať v prostredí rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu. Tak tomu bolo aj pri rozhodnutiach týkajúcich sa účelnosti nájmu náhradného vozidla pri totálnej škode vozidla (III. ÚS 602/2024, III. ÚS 476/2024).

16. Vo veci sťažovateľa ide rovnako o právnu otázku každodennej aplikácie podústavného práva, ktorá sa týka rozsahu náhrady škody spôsobenej nemožnosťou užívania poškodeného vozidla.

Pri posúdení tejto otázky dochádza k stretu záujmov poisťovní zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla na strane jednej a podnikania, ktoré je založené na prenájme vozidiel poškodeným osobám, na strane druhej. V centre týchto podnikateľských záujmov je však poškodený, ktorý nemôže užívať poškodené vozidlo a ktorý je poisťovňami usmerňovaný k opravám vozidiel v ich zmluvných servisoch. V tomto systéme je z pohľadu právnej istoty ako ústavnej hodnoty všetkých zúčastnených neudržateľné, aby boli vo vzťahu k povinnosti preukázania účelnosti trvania nájmu formulované rozdielne dôkazné štandardy rôznych krajských súdov. Osobitne tomu je v situácii, keď proces opravy a vydania poškodeného vozidla ako osobitného splnenia povinnosti poisťovne podľa § 15 ods. 1 zákona o PZP je určovaný bežnou obchodnou praxou poisťovní a servisov – zmluvných partnerov poisťovní, no nie bežnou obchodnou praxou poškodených a prenajímateľov náhradných vozidiel.

V.

17. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu krajský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Ich výška 949,17 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti – 2 x 371 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 14,84 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokát sťažovateľa je platiteľom tejto dane.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júla 2025

Robert Šorl
predseda senátu